

Työryhmän arviomuistiolounnos: data retention -lainsäädännön täsmentämisen vaihtoehtoista

Johdanto

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 157 §:ssä on säädetty nimetyille teleyrityksille velvollisuus säilyttää sähköisen viestinnän välitystietoja. Viestinnän välitystiedot ovat teleoperaattorille tallentuvia tietoja viestinnän välittämisestä, eli esimerkiksi kännykkäpuheluiden osalta puhelinnumero, liittymän tilaajan nimi sekä viestinnän aika ja paikka. Teleoperaattoreilla on tarve käsitellä viestinnän välitystietoja esimerkiksi palvelun toteuttamiseksi ja siitä laskuttamiseksi. Tietojen käsittely on sallittua vain siinä laajuudessa kuin laissa on säädetty.

Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisukäytännön perusteella sähköisen viestinnän tietoja koskeva yleinen säilytysvelvollisuus muodostaa merkittävän rajoituksen yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan. Viestinnän välitystiedot ovat kuitenkin välttämättömiä poliisi- ja turvallisuusviranomaisille rikosten selvittämiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi. Tietojen säilyttämiselle on siis hyväksyttävä yleisen edun mukainen tavoite, joka palautuu viime kädessä valtion velvollisuuteen turvata oikeus elämään. Hyväksyttävän tavoitteen ohella tulee varmistaa, että rajoitukset perusoikeuksiin tehdään tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa.

Tausta

Tarve kansallisen lainsäädännön täsmentämiselle johtuu unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä. Unionin tuomioistuin on viimeisten vuosien aikana antanut useita ennakkoratkaisuja, joiden mukaan tietojen säilyttämisvelvollisuuden tulee perustua objektiivisiin ja syrjimättömiin kriteereihin, ja pääsääntöisesti yleinen ja erotukseton säilytysvelvollisuus on ollut unionin tuomioistuimen mukaan unionin oikeuden vastaista. Tämän johdosta useat EU-jäsenmaat ovat joutuneet muuttamaan lainsäädäntöään.

Viranomaistarpeisiin tapahtuvaa säilytysvelvollisuutta koskevan kansallisen lainsäädännön unionin oikeuden mukaisuutta on arvioitu selvityksessä vuonna 2017, arviomuistiossa vuonna 2021 sekä tätä täydentävässä jatkoselvityksessä vuonna 2023. Uudemmassa ratkaisukäytännössään unionin tuomioistuin on osin selittänyt ja tarkentanut aikaisempia ratkaisujaan. Näiden viimeisimpien ratkaisuiden perusteella vuoden 2023 jatkoselvityksen johtopäätöksenä on, että Suomen kansallista säilytysvelvollisuutta voitaisiin pitää yleisenä ja erotuksettomana, ja siten unionin oikeuden vastaisena. Kansallista lainsäädäntöä on siis tarpeen täsmentää, jotta varmistetaan viranomaisten oikeutettu pääsy sähköisen viestinnän

välitystietoihin perusoikeuksia kunnioittavalla tavalla myös tulevaisuudessa.

EU:n perusoikeuskirjan ja sitä koskevan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön lisäksi tulee ottaa myös huomioon perustuslain asettamat reunaehdot sekä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön asettamat rajoitukset.

Tavoitteet

Liikenne- ja viestintäministeriö on 26.10.2023 asettanut sähköisen viestinnän säilytysvelvollisuutta koskevan lainsäädännön täsmentämistä tukevan työryhmän. Työryhmän tehtävänä on laatia esiselvitys, jossa arvioidaan eri vaihtoehtoja, miten välitystietojen säilyttämistä ja viranomaisten pääsyä kyseisiin tietoihin koskeva kansallinen lainsäädäntö voitaisiin järjestää, jotta lainsäädäntö olisi Suomen perustuslain ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukainen, rajoittuu yksityisyydensuojan kannalta välttämättömään ja samalla turvaa viranomaisille oikeutetun ja oikeasuhtaisen pääsyn tietoihin tehokkaan rikostorjunnan varmistamiseksi. Arviomuistion muotoon laadittavan selvityksen valmistumisen jälkeen työryhmän tavoitteena on valmistella esiselvityksen perusteella toteutettavaksi valittavat muutokset kansalliseen lainsäädäntöön.

Lausuntokierroksen tavoitteena on kerätä sidosryhmien näkemyksiä sekä lisätietoja arviomuistioluonnoksen täydentämiseksi. Lisäksi sen tavoitteena on tuottaa tietoa arviomuistion valmistumisen jälkeen alkavan lainvalmistelun ja erityisesti lainsäädäntömuutosten vaikutusten arvioinnin tueksi.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Myös tahot, joita ei ole erikseen mainittu jakelussa, voivat toimittaa lausunnon. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse ministeriön kirjaamoon.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi.

Lausunto on mahdollista antaa myös sähköpostitse lähettämällä lausunto liikenne- ja viestintäministeriön kirjaamoon (kirjaamo.lvm@gov.fi). Sähköpostitse lähetetyissä lausunnoissa pyydetään käyttämään viitteenä diaarinumeroa VN/25156/2023.

VAHVA-ministeriöitä pyydetään viemään lausuntonsa VAHVAAan asialle VN/25156/2023.

Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi –palvelussa ja hankeikkunassa.

Aikataulu

Lausunto pyydetään toimittamaan viimeistään 28.3.2024.

Valmistelijat

Lisätietoja antaa

Ylitarkastaja Pauliina Penttilä
puh. +358 295 34 2221, etunimi.sukunimi@gov.fi

Linkit

<https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM040:00/2023> - Valtioneuvoston Hankeikkuna: esitys sähköisen viestinnän eräiden välitystietojen säilytysvelvollisuutta viranomaistarpeita varten koskevan lainsäädännön täsmentämiseksi

<https://valtioneuvosto.fi/sv/projektet?tunnus=LVM040:00/2023> - Hankeikkuna: förslag till precisering av lagstiftningen om skyldighet att lagra vissa förmedlingsuppgifter inom elektronisk kommunikation för myndigheternas behov

https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/8f65a836-816c-4b06-be69-ea99bcac1ffa/929d10a4-8848-4e8e-ac87-a7fda8409a54/MUISTIO_20230911103847.PDF - Jatkoselvitys (2023) Unionin oikeuskäytännön aiheuttamista muutostarpeista Suomen kansalliseen lainsäädäntöön sähköisen viestinnän välitystietojen säilyttämisvelvollisuudesta ja viranomaiskäytöstä

Liitteet:

[Data retention -arviomuistioluonnos.pdf](#)

[Sammandrag av utkastet till Data Retention bedömningspromemoria.pdf](#)

Jakelu:

Cinia
CSC - Tieteen tietotekniikan keskus Oy
Digi- ja väestötietovirasto
Digita Oy
DNA Oyj
Eduskunnan oikeusasiamies
EK
Electronic Frontier Finland ry
Elisa Oyj
Ficix Ry
Ficom
Ficom
Finnet-liitto ry
FISC ry
F-Secure Oyj

Helsingin yliopisto
Jyväskylän yliopisto
Keskusrikospoliisi
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kuluttajaliitto ry
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
Maahanmuuttovirasto
Nixu Oyj
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusministeriö
Poliisihallitus
Puolustusministeriö
Pääesikunta
Rajavartiolaitos
Sisäministeriö
Suojelupoliisi
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Suomen Internet-yhdistys ry
Suomen Yrittäjät
Syyttäjälaitos
Teknologiateollisuus ry
Telia Finland OYJ
Tiedusteluvalvontavaltuutetun toimisto
TIEKE
Tieto- ja viestintätekniiikan ammattilaiset TIVIA ry
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Tulli
Tuomioistuinvirasto
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkoministeriö
Valtioneuvoston kanslia
Valtiovarainministeriö
Ålands Telekommunikation Ab

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot arviomuistiosta

Esiteltyjen säilytysvelvollisuuden toteutusvaihtoehtojen tehokkuus ja toteuttamiskelpoisuus

Miten arvioitte arviomuistiosta esiteltyjen säilyttämistoimenpiteiden tehokkuutta ja toteuttamiskelpoisuutta?

Onko arviomuistiosta käsitelty joitain näkökulmia puutteellisesti?

Puuttuuko arviomuistioluonnoksesta jokin arviointia edellyttävä säilyttämistoimenpide tai mahdollinen kohdentamiskriteeri?

Säilytysvelvollisuuden arvioinnin yleiset kysymykset

Huomiot teleyrityksen määritelmästä / säilytysvelvollisen yrityksen määritelmästä

Huomiot säilytettävien tietoluokkien määritelmästä

Huomiot säilytettävien palveluluokkien määritelmästä

Esiteltyjen toteutusvaihtoehtojen vaikutukset

Millaisia vaikutuksia esitellyistä toteutusvaihtoehdoista arvioitte seuraavan viranomaisille?

Millaisia vaikutuksia esitellyistä toteutusvaihtoehdoista arvioitte seuraavan yrityksille?
Millaisia järjestelmämuutoksia arvioitte eri toteutusvaihtoehdoista seuraavan? Arvioitteko esitellyistä toteutusvaihtoehdoista seuraavan muita kuin järjestelmien uudistuksesta johtuvia kustannuksia?

Kulujen korvaamisesta (SVPL 299 §)

Miten kuvaisitte toimintaympäristön muutoksia ja velvoitteiden kumulatiivisia vaikutuksia nykyisin voimassa olevan sääntelyn valmisteluajankohtaan verrattuna? Mahdollisuuksien mukaan pyydämme kuvaamaan esimerkiksi tietopyyntöjen määrän suhteellista muutosta edellisen 10 vuoden ajalta.

Tarve EU-tason sääntelylle

Tulisiko välitystietojen säilytysvelvollisuutta koskevaa sääntelyä harmonisoida EU-tasolla?

Muut huomiot

Töyrylä-Posio Sonja
Liikenne- ja viestintäministeriö

Penttilä Pauliina
Liikenne- ja viestintäministeriö